

KVINNOFRONTEN

Box 2007, 128 21 Skarpnäck
e-post: kvinnofronten@sverige.nu
Org. nr: 802411-0119
Plusgiro: 5 56 23 - 3
www.kvinnofronten.nu

Till
SOCIALDEPARTEMENTET
Regeringskansliet
103 33 Stockholm

YTTRANDE

över S2023/01375 – Större flexibilitet i föräldrapenningen
– utökade möjligheter att använda dubbeldagar

Sammanfattning

Kvinnofronten *stöder* promemorians förslag att *antalet dubbeldagar ska ökas till 60 dagar* samt att de ska kunna *tas ut till dess att barnet är 15 månader*.

Kvinnofronten *motsätter* oss dock att de reserverade dagarna i föräldrapenningen *inte* ska kunna användas som dubbeldagar, eftersom reformen då riskerar att slå mot mammor och barn, inte minst i de ekonomiskt mest utsatta familjerna, se nedan.

Kommentarer

4.1 Möjligheterna att använda dubbeldagar bör förbättras

Kvinnofronten *stöder* utredningens grundläggande förslag, både att *antalet dubbeldagar ska fördubblas* och att *de ska kunna användas tills barnet är 15 månader*.

Som skäl till förslaget anger utredningen att de pappor som annars i lägre utsträckning utnyttjar sin rätt till föräldrapenning har visat sig vara mer benägna att använda just dubbeldagar. En utökning av dubbeldagar skulle därmed kunna ge pappor i dessa grupper större möjlighet att tidigt skapa en nära kontakt med sitt barn. Utredningen anger också att kvinnors hälsa är bättre bland par som har en mer jämställd arbetsfördelning i hemmet, något dubbeldagar eventuellt skulle kunna medverka till.

Kvinnofronten vill även lyfta att dubbeldagar kan gynna kvinnors hälsa genom att mamman återhämtas snabbare om hon kan få avlastning efter förlossning samt att barnet kan få en överlämningsperiod mellan att den byter förälder som är föräldraledig.

Kvinnofronten *motsätter* oss däremot utredningens förslag att de reserverade dagarna i föräldraförsäkringen *inte* ska kunna användas som dubbeldagar.

REFORMEN ATT DAGAR i föräldraförsäkringen skulle börja reserveras till den ena föräldern motiverades med att fler pappor i heterosexuella par på det sättet kunde förmås att ta större ansvar för sina barn, vilket sas skulle öka jämställdheten. Stora grupper av pappor fortsatte dock att vara mindre benägna att ta ut föräldradagar, och dit hör bland annat män i ekonomiskt mer utsatta familjer. Låsningen av allt fler dagar i flera steg motiverades då även med att mammorna i just dessa familjer på så sätt skulle få en förbättrad ställning på arbetsmarknaden.

Detta har inte uppnåtts. Fler pappor tar ut föräldradagar idag jämfört med innan

låsningarna av dagar, men det är främst inom medelklassen (medelinkomsttagare med eftergymnasial utbildning). I sin utvärdering av införandet av den tredje pappamånaden konstaterade Försäkringskassan att män i de grupper av pappor som redan tidigare varit mindre benägna att ta ut föräldradagar *inte har påverkats* av reformen.¹

När papporna inte har tagit ut de låsta pappadagarna, har dessa "brunnit inne". Totalt handlade det om 3,7 miljoner oanvända föräldradagar i den senaste studien, majoriteten pappadagar.² I ekonomiskt utsatta familjer kan det ibland ha fått till följd att barnet måste börja på förskola i förtid, men betydligt oftare visar sig pappornas bristande föräldraansvar istället ha lett till att mammorna har stannat hemma med lägstanivå i föräldraförsäkringen – alternativt helt utan inkomst – för att barnet inte ska få en sämre situation än andra barn. Det innebär alltså att låsningen av föräldradagar *ytterligare försämrat* de berörda kvinnornas ställning på arbetsmarknaden, samtidigt som de blivit mer ekonomiskt beroende av papporna. Till följd av detta har mammorna också fått lägre livsinkomst, och följaktligen får de lägre pension och svårare att klara sig själva på äldre dar. Redan idag vet vi också hur svårt det är för småbarnsmammor att lämna en man som utövar våld. Ju mer ekonomiskt beroende hon blir av pappan desto mindre möjlighet har hon att lämna en våldsam man.

Dessa kvinnors försämrade ställning på arbetsmarknaden är en utveckling *tvärt emot* vad reformen påstods skulle leda till: mer jämlikt föräldraansvar samt att kvinnornas ställning på arbetsmarknaden därmed skulle förbättras. För dem har alltså kvinnoförtrycket istället förvärrats.

Låsningen av allt fler månader i föräldraförsäkringen har därmed inneburit att samhället har infört en indirekt tvångsåtgärd, som inte i första hand drabbar dem som samhället velat tvinga – papporna – utan istället slår mot barnen och deras mammor.

För en utförligare analys av detta, läs gärna Kvinnofrontens remissvar till förslaget att införa en tredje pappamånad: www.kvinnofronten.nu/pdf/Vttrande-foraldradorsakring-2015.pdf

SYFTET MED förslaget att nu *utöka antalet dubbeldagar* måste vara att få fler pappor – och framför allt de pappor som är minst benägna att ta ut föräldradagar idag – att bli mer delaktiga i ansvaret för barnen.

Men om bägge föräldrarna måste använda de dagar i föräldraförsäkringen som *inte* är låsta innebär det att om dessa pappor sedan inte tar ut sina reserverade "pappadagar" *drabbas mammorna även av denna reform*. Då minskar ju det totala antalet dagar som hon kan ta ut med barnet, vilket förstärker de negativa effekter vi redan sett av låsta dagar som "brinner inne". Även de utökade dubbeldagarna riskerar med det upplägget att få till följd att mammorna tar ut dagar på lägstanivå eller helt utan inkomst, blir mer ekonomiskt beroende av pappan, får lägre livsinkomst och lägre pension. *En reform som samhället infört i namn av jämställdhet drabbar då återigen barnen och deras mammor.*

Att de pappor som är minst benägna att ta ut föräldradagar skulle kunna fås att alls göra det måste räcka som mål för en utökning av dubbeldagarna. Reformen får inte ske på mammors och barns bekostnad.

KVINNOFRONTEN ANSER därför att *de låsta dagarna i föräldraförsäkringen ska kunna användas som dubbeldagar.*

4.3 Uppföljning av reformen

Kvinnofronten instämmer självklart i att det är viktigt att reformen följs upp.

Men vi vill tillägga att det är mycket viktigt att den följs upp just i relation till det vi beskrivit ovan, det vill säga hur de låsta dagarna i föräldraförsäkringen i praktiken slår mot ekonomiskt utsatta kvinnor. En sådan uppföljning blir särskilt viktig om "pappadagar" *inte* ska få tas ut som dubbeldagar.

5.3 Konsekvenser för jämställdhet

Promemorian hävdar att förslaget bidrar gynnsamt till tre av delmålen för jämställdhetspolitiken:

- Ekonomiskt jämställdhet.
- Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet.
- Jämställd hälsa.

Men detta kommer inte att gälla för alla grupper, lika lite som de låsta dagarna. För de familjer där pappan har tagit mer föräldraansvar just tack vare låsningen av dagar går det eventuellt att säga att jämställdheten har gynnats av de ändrade förutsättningarna för föräldraförsäkringen. Men alltför sällan diskuteras att *värt tredje barn* som föds i Sverige idag har en pappa som under barnets första två år tagit ut få eller inga av de dagar som numera är låsta till pappan.³

Då föräldraförsäkringen först infördes var det utifrån två perspektiv: dels *barns behov*, dels *kvinnors och mäns lika rätt och skyldigheter*. Antalet dagar fastslogs därför utifrån barns behov med hänsyn till utvecklingsnivå, att behöva börja på förskola först när det var moget för det, och samhället fördelade därefter hälften av dagarna på mamman och hälften på pappan – och genom möjligheten att skriva över dagar på den andra föräldern behövde inget barn drabbas om en förälder inte utnyttjade "sina" dagar.

Men när nu så många pappor inte utnyttjar de numera låsta dagarna är det med andra ord en stor grupp barn idag som förlorar tillgången till "sina" dagar i föräldraförsäkringen. Inspektionen för socialförsäkringen skriver: "*Det innebär att det inte är en marginell företeelse att mamman tar huvudansvar för att vara föräldraledig den första tiden, med en risk för att dagarna med föräldrapenning inte täcker tiden fram tills det är aktuellt med förskola*".⁴ Och för de mammor som då stannar hemma på lägstanivå eller helt utan inkomst har låsningen av dagar därmed lett till att kvinnoförtrycket faktiskt har förvärrats. Trots detta fortsätter ändå reformerna att framställas som att de odelat gynnat jämställdheten.

Kvinnofronten vill därför återigen varna för att *om de låsta dagarna inte får användas som dubbeldagar* riskerar även den föreslagna ökningen av dubbeldagar i praktiken att göra kvinnor i ekonomiskt utsatta familjer än mer utsatta, vilket är *motsatsen* till ovanstående delmål för jämställdhetspolitiken.

Stockholm den 11 juni 2023

Kvinnofronten

NOTER:

1. Försäkringskassan: **Jämställd föräldraförsäkring** – Utvärdering av de reserverade månaderna i föräldraförsäkringen, Socialförsäkringsrapport 2019:2.

2. Försäkringskassan: **Föräldrapenningdagar som inte används** – Många föräldrar har föräldrapenningdagar som brinner inne, Korta analyser 2019:2.

3. Susanne Fahlén & Ann-Zofie Duvander: **Pappor som inte använder föräldrapenningen** – En analys av vilka pappor som tar ut noll eller få dagar med föräldrapenning och hur det har förändrats för barn födda åren 1994–2017, Inspektionen för socialförsäkringen, Rapport 2021:12.

4. Se not 3.